

מקורות לרמא צא ב

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל עמוד ב

אמר רבא בר אבא אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל: כל הכלים שנשתמשו בהן חמץ בצונן - משתמש בהן מצה, חוץ מן בית שאור, הואיל שחימוצו קשה. אמר רב אשי: ובית חרוסת כבית שאור שחימוצו קשה דמי. אמר רבא: הני אגני דמחוזא, הואיל ותדירי למילש בהו חמירא, ומשהו בהו חמירא - כבית שאור שחימוצו קשה דמי. - פשיטא! - מהו דתימא: כיון דרויחא - שליט בהו אוירא ולא בלעי, קא משמע לן.

רש"י מסכת פסחים דף ל עמוד ב

בית חרוסת - כלי שנותנין בו חומץ, וכל דבר שיש לו קיהוי, ורגילין ליתן בו קמח ועשוי לטבל בו בשר כל ימות השנה, והקמח מתחמץ מחמת הקיהוי, ולשון חרוסת - קיהוי, אייגרו"ש + (צ"ל אייגרו"ם) תבלין חריף + בלעז.
בית שאור - כלי שהאשה שורה ומנחת בו את השאור, ונותנתו בעיסה, ופעמים שהוא שוהה שם בלילה. אגני - עריבות, מיי"ץ + מקום שדורכים ענבים +.

רי"ף מסכת פסחים דף ט עמוד א

אמר רב חנן בר רב יצחק אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל כל כלי חרס שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מצה בצונן חוץ מבית שאור הואיל וחימוצו קשה: אמר אביי ובית חרוסת כבית שאור שחימוצו קשה דמי: אמר רבא הני אגני דמחוזא הואיל ותדירי למילש בהו חמירא ומשהי בהו חמירא כבית שאור שחימוצו קשה דמי ואף על גב דרויחן ושליט בהו אוירא אסירי והאידינא נהוג עלמא דלא לאישתמושי בפיסחא במאני דפחרא עתיקי אבל בתדתי שפיר דמי:

הר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף ט עמוד א

כל הכלים שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בהם מצה חוץ מבית שאור הואיל וחמוצו קשה. כך הוא הגירסא ברוב הספרים ומשמע לכאורה דהכי פירושה שאם נשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מצה אפי' בחמין דהא לא בלע מידי והא מילתא פשיטא היא שהצונן אינו בולע אלא דנקטא הכי לאשמועינן דבית שאור אף על פי שהוא צונן הואיל וחמוצו קשה הוא דיניה כאילו נשתמש בו בחמין שאסור להשתמש בו מצה בחמין אבל מצה בצונן משמע ודאי דשרי דאע"פ שמחמת שחמוצו קשה הוא בולע מ"מ לא יהא פולט בצונן כדאמרינן פרק כל הבשר (דף קיא ב) סכין ששחט בה אסור לתוך בה רותח צונן אמרי לה בעיא הדחה ואמרי לה לא בעיא הדחה:

אבל הרב אלפסי ז"ל כתב שכל הכלים של חרס שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בו מצה בצונן חוץ מבית שאור וכי' ותרי תמיהי איכא במילתיה נשתמש בו חמץ בצונן למה לא ישתמשו בו מצה בחמין ובית שאור נמי אף על פי שמפני שחמוצו קשה כחמין דמי למה לא ישתמשו בו מצה בצונן דהא אף על גב דבלע לא פליט: ואיכא למימר דחמץ כיון נסך דמי דתרוייהו אית להו חורפא הילכך אף על פי שבשאר איסורין לא מצינו לצונן בצונן אלא הדחה בעלמא ואפילו נשתמשו בממשו של איסור כדאמרינן בפי' כיצד צולין (דף עו א) צונן לתוך צונן מדיח הני שאני דמשום דחריפי ותקיפי אפילו בצונן בלעי כלים

מינייהו הילכך כי היכי דכלי שנשתמש בו יין נסך בצונן אי מכניסו לקיום אי נמי אין מכניסו לקיום אלא שהוא כלי חרס ותחלת תשמישו ביין נסך אסור להשתמש בו בלא הכשר הכי נמי בכלי שנשתמש בו חמץ בצונן וזהו שכתב הרב אלפסי ז"ל מותר להשתמש בו מצה בצונן אבל בחמין לא ואף לענין הכשר כלים מצא הרמב"ן ז"ל [בירושלמי] שמשוה אותו ליין נסך דאמרין התם בפרק קמא הורה ר' אמי באלין גרביא דכותחא ממלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת כלומר להכשירן להשתמש בהן בפסח ומאי דאמרין חוץ מבית שאור שחמוצו קשה דמשמע דאפילו בצונן אסור להשתמש בהן מצה היינו דוקא נמי בכלי חרס שכל כלי חרס שנשתמש בו חמץ בחמין כיון שאין לו תקנה אלא שבירה אסור להשתמש בו אפי' בצונן דחיישינן שאם ישהה אותן להשתמש בו צונן שיבא להשתמש בו חמין ועוד שכיון שהוא בולע הרבה ואינו יוצא מידי דפיו הרי הוא כגוף האיסור הילכך כל היתר שנגע בו צריך הדחה כאילו נגע [באיסור] עצמו וראיה לדבר מדאמרין דאגני דמחוזא כבית שאור שחמוצו קשה דמי ומשמע ודאי דלמילש בהו מצה קאמר דהא למילש בהו עבידי וכי ליישי מצה בצונן ליישי שמע מינה דכלי [חרס] שנשתמש בו איסור בחמין אסור להשתמש בו היתר אפילו בצונן והכי מוכחא נמי מההיא פינכא (חולין קיא ב) דרב אמי דתברה ולא אשתמש בה צונן והיינו נמי דאמרין דקדרות בפסח ישברו ולא שרינן להשתמש בהן צונן :

חוץ מבית שאור. כלי שהאשה שורה בו את השאור שנותנת [בעיסה] ומשהה אותו בו :
אגני. עריבות ושל חרס הן :

רא"ש מסכת פסחים פרק ב סימן ט

ט(ב) אמר שמואל כל הכלים שנשתמש בהן חמץ בצונן משתמש בהן מצה. יש ספרים דגרסינן בצונן. ונראה דלא גרסינן בצונן אלא אפי' בחמין מותר להשתמש בהן במצה. כיון שכל השנה לא נשתמש בהן חמץ כי אם בצונן לא בלע ומותר להשתמש בהן מצה אפי' בחמין. חוץ מבית שאור דאע"פ שלא נשתמש בו אלא צונן הואיל וחמוצו קשה אסור להשתמש מצה בחמין. (ג) אבל בצונן מותר להניח במצה אפוייה אבל ללוש בו מצה אסור אף על גב דצונן הוא דממהר להחמיץ. אמר אביי ובית חרוסת כבית שאור שחמוצו קשה דמי. תחלה פרש"י דמיירי הכא בלא הגעלה אבל ע"י הגעלה שרי ושוב חזר בו ואמר אף על פי שמדוכות של נכרים מותרות ע"י הגעלה הנהו דאסירי מחמת חמוצו קשה אינו יוצא אף ע"י הגעלה. וכן פרש"י דהגעלה לא מהניא ברחים של פילפל של עץ. דאגב חורפא של פלפל בלע טפי. וכן גדולי שפייר"א רבינו שמריה ורבינו אברהם ורבינו יהודה היו אוסרין בית שאור אפי' בהגעלה ואין נראה לר"י דבלוע על ידי צונן(ד) לא יפלוט בהגעלה. ולכאורה משמע דקאי אכלים שנשתמש בהם בצונן חמץ משתמש בהן מצה בלא שום תקון חוץ מבית שאור שאין משתמש בו בלא הכשר(ה) אבל על ידי הכשר שרי. וכן פירש בערוך [ערך] בית שאור כיון דחריף הוא הוי כרותח ובלע ואין משתמש בו אלא בהגעלה. וכן כתב ה"ר אלעזר מגרמיז"א ז"ל בחיבורו הנקרא ספר רוקח (סי' רנ"ז) בשם אביו הריב"ק. וכן כתב ה"ר יצחק אבן גיא ז"ל ואבי העזרי וכן עמא דבר. ה"ר יהודה ב"ר יום טוב ז"ל כתב שקבל מרבנותיו(ו) דוקא ללוש בה מצה קא אסר הכא לפי שכח התבלין גורם לעיסה להחמיץ כדאמרין לקמן (דף מ[ד]) שחרוסת מחמיץ את הקמת. לפי זה גרסינן שפיר משתמש בהן מצה בצונן חוץ מבית שאור לאשמועינן

דחוץ מבית שאור מיירי אפי' בצונן כגון ללוש בהן מצה. (ז) ורי"ף גורס(ח) כל כלי חרס שנשתמש בהן חמץ בצונן משתמש בהן מצה בצונן חוץ מבית שאור וגם ר"ח גורס כן. אמר רבא הני אגני דמחווא הואיל ורגילי למילש בהו חמירא ומשהי בהו חמירא כבית שאור שחימוצו קשה דמי. אף על גב דרויחן ושליט בהו אוירא אסירי. והאידינא נהוג עלמא דלא לשתמושי בפסח במאני דפחרא אלא בחדתי אבל בעתיקי לא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תנא סעיף כב

כל הכלים, אפילו של חרס, (קכד) כ) שנשתמש בהם חמץ בצונן, מותר להשתמש בהם מצה (קכה) אפילו בחמין, (קכו) לב' חוץ נט' מבית שאור (קכז) מא ס' < ובית מ' חרוסת שאף ע"פ שלא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן, אסור להשתמש בהם מצה בחמין, סא' אבל בצונן להניח בהם (קכח) מצה אפויה, (קכט) מותר; <כו' לג' אבל (קל) אסור ללוש בהם. וכל זה בלא הגעלה, (קלא) <כז' אבל מב על ידי מא' הגעלה, לד' אפילו * בית שאור וחרוסת מותרים אם אינם של חרס, * אבל לשל חרס לא מהני הגעלה, ואפילו לא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן, (קלב) לא ישתמש בהם מצה אפילו בצונן. והאידינא נהוג עלמא (קלג) מג סב' דלא לאשתמושי בפסח במאני דפחרא עתיקי (פי' כלי חרס ישנים). * (קלד) <כח' כב' סג' {ה} ותנור של בית החורף (קלה) דינו ככלי חרס ואסור (קלו) לשום שום דבר מד על [מט] מב' התנור בפסח) (מהרי"ו).

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תנא סעיף יז

יז) הדף שעורכים עליו (צב) כל השנה, וכן עריבה שלשין בה, * (צג) צריכים הגעלה. הגה: ולא מהני בה לב קילוף בכלי אומנות. וכן כל דבר שצריך הגעלה לא מהני ליה קליפה (מהרי"ו). * והמנהג (צד) לג מט' שלא להשתמש * בפסח בעריבות כט' ודפין (צה) שלשין עליהם כל השנה, (צו) <כ' ח' כז' נ' אפילו (צז) ע"י הגעלה, וכן עיקר (מרדכי פ' כל שעה וכל בו). וכבר נתבאר לעיל סימן תמ"ב סעיף י"א.

2. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיא עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל: קערה שמלח בה בשר - אסור לאכול בה רותח; ושמואל לטעמיה, דאמר שמואל: מליח - הרי הוא כרותח, וכבוש - הרי הוא כמבושל. ... ההיא פינכא דהוה בי ר' אמי דמלח ביה בשרא - ותבריה.

רש"י מסכת חולין דף קיא עמוד ב

קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה דבר רותח - לפי שנבלע בה הדם ונותן טעם ראשון הוי כאיסור גמור.
הא דרבין - דאמר רבי יוחנן מיקל ליתא.
דההיא פינכא גרסינן - קערה של חרס שאין לה תקנה בהגעלה.
מכדי רבי אמי תלמיד דר' יוחנן כו' - אביי מסיק ליה למילתיה.
וצנון שחתכו בסכין - אף על גב דאגב חורפיה דצנון איגר"ש בלע"ז הוא בולע משמנונית הסכין הקרוש עליו והוי האי צנון נתינת טעם ראשון שהרי בלע איסור ממש והוי כבשר.

מותר לאכול - לאותו צנון בכותח שיש בו נסיובי דחלבא כדמפרש טעמא דכיון שבלע מן השמנונית דהיתרא בלע.
והאי איסורא בלע - קערה בלעה דם.
סוף סוף האי היתירא לידי איסורא אתי - כשנותנו בכותח.
האי - צנון אפשר לו לישראל לטועמו קודם שיתננו בכותח והאי מותר דקאמר כגון שטעמו בתחלה ולא היה בו טעם שמנונית.
והאי - דם הקערה.
לא אפשר למטעמיה - לפי שאסור הוא הלכך אין לו תקנת היתר.
קפילא - נחתום עובד כוכבים.
כי קאמינא - דאסור לאוכל בה רותח בדליכא קפילא.